JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
ANTONIO LA PERGOLA
3 päivänä helmikuuta 1998 *

1. Tällä kanteella komissio vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/497/ETY, [1] direktiivin 89/662/ETY [2] sekä EY:n perustamissopimuksen 30 artiklan mukaisia velvoitteitaan. Komissio väittää, että Saksan toimivaltaisten viranomaisten sianlihan maahantuonnin yhteydessä noudattama käytäntö on mainittujen direktiivien vastaista ja näin ollen on kyse perustamissopimuksen 30 artiklan vastaisesta määrällisiä rajoituksia vaikutuksiltaan vastaavasta toimenpiteestä.

Yhteisön lainsäädäntö

2. Esitän yhteenvedon yhteisön lainsäädännöstä, jonka osalta komissio väittää, ettei sitä ole pantu oikein täytäntöön. Direktiiviä 64/433/ETY on muutettu useita kertoja, ja se on kodifioitu direktiivillä 91/497/ETY. Sen tarkoituksena on lähentää terveyttä koskevia jäsenvaltioiden säännöksiä lihan kaupan alalla sen estämiseksi, että jäsenvaltioiden terveyssäännösten väliset erot ovat yhteisön sisäisen kaupan esteenä. [3] Esillä olevassa asiassa on kysymys direktiivin 5 ja 6 artiklan tulkinnasta.

Direktiivin 5 artiklan 1 kohdan o alakohdassa säädetään muun muassa seuraavaa: "Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että virkaeläinlääkäri julistaa ihmisravinnoksi kelpaamattomaksi: —— lihan, jossa on *voimakas sukupuolihaju*." [4]

* Alkuperäinen kieli: italia.

1 — Terveyttä koskevista ongelmista yhteisön sisäisessä tuoreen lihan kaupassa annetun direktiivin 64/433/ETY muuttamisesta ja ajan tasalle saattamisesta direktiivin ulottamiseksi koskemaan tuoreen lihan tuotantoa ja saattamista markkinoille 29 päivänä heinäkuuta 1991 annettu neuvoston direktiivi 91/497/ETY (EYVL L 268, s. 69).

2 — Eläinlääkärintarkastuksista yhteisön sisäisessä kaupassa sisämarkkinoiden toteuttamista varten 11 päivänä joulukuuta 1989 annettu neuvoston direktiivi 89/662/ETY (EYVL L 395, s. 13).

3 — Ks. toinen ja kolmas perustelukappale.

4 — Kursivointi tässä. Jo tässä vaiheessa on selvitettävä, että voimakkaan sukupuolihajun käsitettä ei tule sekoittaa epämiellyttävään hajuun, joka johtuu lihan epäasianmukaisesta säilytyksestä tai sen mahdollisesta mädäntyneisyydestä. Pikemminkin kyseessä on lemu — menettelyn osapuolet kuvailevat sitä yhdenmukaisesti pahoinvointia aiheuttavaksi — jonka sian ruhoon kertynyt sukupuolihormoni aiheuttaa kun lihaa keitetään. Tästä seuraa sukupuolihajun käsite.

Direktiivin 6 artiklan niissä osin, joilla on merkitystä esillä olevassa asiassa, säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että:

— —

b) liha, joka on peräisin

— —

iii) edellä 5 artiklan 1 kohdan o alakohdan säännöksiä rajoittamatta, kastroimattomista karjuista, joiden ruhon paino on yli 80 kiloa, paitsi jos laitos pystyy 16 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen tunnustetulla menetelmällä tai, jos tällaista menetelmää ei ole, kyseisen toimivaltaisen viranomaisen tunnustamalla menetelmällä takaamaan, että *ruhot, joissa on voimakas karjun haju*, voidaan tunnistaa,

merkitään päätöksessä 84/371/ETY määrätyllä erityismerkinnällä ja käsitellään jollakin direktiivissä 77/99/ETY säädetyistä tavoista — — ." [5]

3. Direktiivin 89/662/ETY johdanto-osassa asetetaan päämääräksi rajoittaa eläinlääkärintarkastukset ainoastaan lähetyspaikassa tehtäviksi. Tämän vuoksi yhdenmukaistetaan ihmisten ja eläinten terveyteen liittyvät perusvaatimukset. [6] Direktiivin seuraavat säännökset ovat merkitykselliset tässä asiassa. Sen 5 artiklassa säädetään, että

"1. Määrävaltioina olevien jäsenvaltioiden on toteutettava seuraavat toimenpiteet:

a) Toimivaltainen viranomainen voi tavaroiden määräpaikoissa tarkastaa eläinlääkärin pistotarkastuksilla, joilla ei syrjitä ketään, että 3 artiklassa olevia vaatimuksia noudatetaan; se voi samalla ottaa näytteitä.

5 — Kursivointi tässä.

6 — Ks. neljäs perustelukappale.

Jos kauttakulkumaana tai määräpaikkana olevan jäsenvaltion toimivaltaisella viranomaisella on tietoja, jotka antavat sille aiheen epäillä rikkomusta, tarkastuksia voidaan tehdä myös tavaroiden kuljetuksen aikana sen alueella, mukaan lukien kuljetusvälineeseen liittyvien vaatimusten noudattamisen tarkastaminen,

— —."

Edelleen 7 artiklassa säädetään, että "jos lähetyksen määräpaikassa tehdyn tarkastuksen tai kuljetuksen aikana jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset toteavat:

— —

b) että tavara ei täytä yhteisön direktiiveissä asetettuja vaatimuksia tai, jos direktiiveissä säädetyistä yhteisön vaatimuksista ei ole tehty päätöstä, kansallisia vaatimuksia, ne voivat terveys- ja hygieniavaatimusten

salliessa antaa lähettäjän ja tämän edustajan valita:

— tavaroiden hävittämisen,

tai

— niiden käyttämisen muuhun tarkoitukseen, mukaan lukien niiden palauttamisen alkuperälaitoksen maan toimivaltaisen viranomaisen luvalla.

— —"

Seuraavaksi 8 artiklan 1 kohdassa säädetään erityisestä menettelystä, jota on käytettävä jos määrämaan ja alkuperämaan toimivaltaiset viranomaiset arvioivat eri tavoin sitä, vastaako liha voimassa olevia terveyttä koskevia säännöksiä. Mielestäni tässä on tarpeellista toistaa 8 artiklan sisältö kokonaisuudessaan niiltä osin kuin se on merkityksellinen esillä olevassa asiassa:

"Määrävaltiona olevan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on 7 artiklassa säädetyissä tapauksissa otettava viipymättä yhteyttä lähettäjänä olevan jäsenvaltion toimivaltaisiin viranomaisiin. Jälkimmäisten viranomaisten on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet ja

ilmoitettava edellisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle tehtyjen tarkastusten luonteesta, tehdyistä päätöksistä ja niiden perusteista.

jonka eri osapuolet hyväksyvät, tarkastamaan tilanteen kyseisessä laitoksessa,

Jos edellisen jäsenvaltion viranomainen epäilee tällaisten toimenpiteiden olevan riittämättömiä, molempien jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on yhdessä etsittävä tapa ja keinot tilanteen korjaamiseksi käymällä tarvittaessa paikan päällä.

— pyytää toimivaltaista viranomaista tehostamaan näytteenottoa kyseisen laitoksen tuotteista.

Jos 7 artiklassa säädetyissä tarkastuksissa ilmenee toistuvasti poikkeavuuksia, määrävaltiona olevan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava asiasta komissiolle ja muiden jäsenvaltioiden eläinlääkintäviranomaisille.

Se antaa jäsenvaltioille tiedon päätelmistään.

Määrävaltiona olevan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan ja ottaen huomioon todettujen rikkomusten luonteen, komissio voi:

Jos nämä toimenpiteet on toteutettu laitoksen jatkuvien laiminlyöntien käsittelemiseksi, komissio veloittaa asianosaista laitosta kuluista, jotka aiheutuvat edellisen alakohdan luetelmakohtien soveltamisesta.

— lähettää tarkastustoimikunnan kyseiseen laitokseen tai

— määrätä virkaeläinlääkärin, jonka nimen on sisällyttävä komission jäsenvaltioiden ehdotuksesta laatima[an] luettelo[on] ja

Kunnes komissio antaa päätelmänsä lähettäjänä olevan jäsenvaltion on määrävaltiona olevan jäsenvaltion pyynnöstä tehostettava kyseisestä laitoksesta peräisin olevien tuotteiden tarkastuksia ja keskeytettävä hyväksyminen, jos siihen on eläinten tai ihmisten terveyteen liittyviä vakavia syitä.

Määrävaltiona oleva jäsenvaltio voi omalta osaltaan tehostaa samasta laitoksesta peräisin olevien tuotteiden tarkastuksia.

Toisen asianosaisen jäsenvaltion pyynnöstä, ja kun laiminlyönnit on vahvistettu asiantuntijalausunnolla, komissio 17 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen toteuttaa tarvittavat toimenpiteet, joilla se voi myös valtuuttaa jäsenvaltiot kieltämään toistaiseksi tästä laitoksesta peräisin olevien tuotteiden tuomisen alueelleen. Nämä toimenpiteet on vahvistettava tai tarkastettava niin pian kuin mahdollista 17 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

Yleiset säännökset tämän artiklan täytäntöönpanosta annetaan 18 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.

— —"

Oikeudenkäyntimenettelyn kohde

4. Käsittelen seuraavaksi menettelyn kohdetta ja riidanalaisten kansallisten toimenpiteiden sisältöä.

Saksan terveysministeriö osoitti 26.1.1993 kunkin jäsenvaltion ylimmille eläinlääkäriviranomaisille kirjeen (jäljempänä kirje), jossa se ilmoitti näille vaatimuksista, joita on noudatettava tuotaessa tuoretta lihaa Saksaan. Komissiolle toimitettiin jäljennös tästä huomautuksesta.

Kirjeen 1 kohdan mukaan Saksan viranomaiset eivät tunnusta lihaa, jossa todetaan tuberkuloosi tai luomistauti jossain muodossaan, ihmisravinnoksi kelpaavaksi, ja sen tuonti Saksan alueelle kielletään.

Kirjeen 2 kohdan mukaan siitoskarjujen, kavioeläinten sekä yli 24 kuukautta vanhojen vasikoiden maksojen ja munuaisten maahantuonti sallitaan elinten alkuperämaasta riippumatta ainoastaan silloin, kun Saksan viranomaisille esitetään todistus siitä, että Saksan terveysviranomaisten asettama viitearvo elimistä löytyville raskasmetalliylijäämille ei ylity.

Kirjeen 3 kohdassa todetaan, että direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 91/497/ETY, 6 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ilmaistu sääntö "on otettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä sillä tavoin, että raja-arvoksi asetetaan 0,5 µg/g androstenonia painosta riippumatta. Jos tämä raja-arvo

ylittyy, lihassa on voimakas sukupuolihaju, eikä se kelpaa ihmisravinnoksi 5 artiklan 1 kohdan o alakohdassa tarkoitetulla tavalla. Ainoastaan professori Clausin modifioitu immunoentsyymikoe tunnustetaan menetelmäksi, jolla voidaan osoittaa androstenonin määrä. Sellaisista kastroimattomista karjuista saatavaa lihaa, jotka ylittävät tämän arvon, ei voida viedä Saksan liittotasavaltaan tuoreena lihana.

— — Yhdenmukaisesti komission ja neuvoston näkemysten [ks. neuvoston pöytäkirjaan direktiivin 91/497/ETY säätämisen yhteydessä liitetty julistus, joka koskee 6 artiklan 1 kohdan b alakohtaa] kanssa direktiivin 89/662/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohtaa sovelletaan kaikkiin muista jäsenvaltioista tuleviin sianlihaeriin. Riippumatta sianlihaerien terveyden osoittavista merkinnöistä sianlihaerät tutkitaan määräpaikalla sen tarkastamiseksi, onko tämä raja-arvo otettu huomioon, ja jos raja-arvo ylittyy, maahantuontia ei sallita — — ."

Kiistanalaisen kansallisen säännöksen sisältö on edellä esitetty. Siihen on lisättävä se tosiseikka, että huomautus on yleisesti sovellettava, koska se koskee kaikkien jäsenvaltioiden tuotteita. Esillä olevassa asiassa on kysymys kuitenkin ainoastaan tanskalaisen sianlihan maahantuonnista, koska Saksan viranomaiset, niin kuin jäljempänä esitän, eivät tunnusta Tanskan vastaavien viranomaisten käyttämää menetelmää voimakkaan sukupuolihajun tunnistamiseksi.

5. Komissio katsoo, että edellä mainittu huomautus oli ristiriidassa direktiivin 64/433/ETY, direktiivin 89/662/ETY ja perustamissopimuksen 30 artiklan kanssa. Se aloitti näin ollen 169 artiklassa tarkoitetun menettelyn Saksan liittotasavaltaa vastaan. Saksan hallitus ilmoitti vastauksessaan perusteltuun lausuntoon, että se toteuttaa perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet huomautuksen 1 ja 2 kohtien muuttamiseksi komission vaatimusten mukaisiksi. Kirjeen 3 kohdan osalta Saksan liittotasavalta sitoutui ainoastaan muuttamaan tarkastusjärjestelmäänsä siten, että tarkastukset suoritetaan vain pistotarkastuksina ja ilman syrjintää. Lisäksi Saksan hallitus totesi, että komission käsitys on virheellinen ja väitti, ettei huomautuksen 3 kohta loukkaa mainittuja direktiivejä eikä perustamissopimuksen 30 artiklaa.

Näin ollen komissio nosti yhteisöjen tuomioistuimessa kanteen huomautuksen 3 kohdan osalta. Kanteessa vaaditaan yhteisöjen tuomioistuinta

"toteamaan, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut direktiivin 64/433/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä

91/497/ETY, 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 5 artiklan 1 kohdan o alakohdan sekä EY:n perustamissopimuksen 30 artiklan mukaisia velvoitteitaan, kun näitä direktiivin säännöksiä luetaan yhdessä direktiivin 89/662/ETY 5 artiklan 1 kohdan sekä 7 ja 8 artiklan kanssa,

— koska se on katsonut, että jos professori Clausin modifioidun immunoentsyymikokeen perusteella lihaan todetaan kerääntyneen yli 0,5 µg/g androstenonia, direktiivin 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan kastroimattomien karjujen teurasruhot on merkittävä ja lämpökäsiteltävä eläinten painosta huolimatta,

ja

— koska se on katsonut, että jos 0,5 µg/g androstenonin raja-arvo ylitetään, lihassa on voimakas sukupuolihaju, ja se on siten direktiivin 5 artiklan o kohdan mukaan ihmisravinnoksi kelpaamatonta,

ja velvoittamaan Saksan liittotasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut."

Vastaajana oleva jäsenvaltio kiistää kanteen ja vaatii sen hylkäämistä sekä komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Direktiiveillä 64/433/ETY ja 89/662/ETY toteutettu yhdenmukaistaminen

Ennen kuin ilmoitan kantani komission väitteisiin, haluaisin lyhyesti selvittää, onko esillä olevassa asiassa kyseessä olevalla direktiivillä toteutettu käsittelyn kohteena olevan alan täydellinen yhdenmukaistaminen. Saksan liittotasavalta perustelee kiistanalaisia kansallisia säännöksiään sillä, että sen mielestä esillä olevassa asiassa on toteutettu vain osittainen yhdenmukaistaminen siten, että jäsenvaltio voi vahvistaa yksipuolisesti "voimakkaan sukupuolihajun" ylimmän sallittavan arvon sekä menetelmän sen tunnistamiseksi. Tämän myöntäminen tai kieltäminen on ilmeisesti siitä riippuvaista, onko esillä olevassa asiassa toteutettu säännösten täydellinen vaiko vain osittainen yhdenmukaistaminen. Toiseksi yhdenmukaistamisen selvittäminen vaikuttaa, kun yhteisöjen tuomioistuin päättää, onko perustamissopimuksen 30 artiklaa mahdollisesti rikottu, ja erityisesti, voidaanko vastaajana olevan valtion moitittuja toimenpiteitä pitää perusteltuina perustamissopimuksen 36 artiklan mukaisen kansanterveyden suojelemisen periaatteen nojalla. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan "silloin kun yhteisön direktiiveillä säädetään ihmisten ja eläinten terveyden suojelun varmistamiseksi

tarvittavien toimenpiteiden lähentämisestä ja toteutetaan yhteisön menettelyjä niiden noudattamisen valvomiseksi, vetoaminen 36 artiklaan lakkaa olemasta perusteltua ja asianmukainen valvonta ja suojelutoimenpiteet on siitä lähtien toteutettava lähentämistä koskevan direktiivin osoittamalla tavalla". [7]

Jos asia halutaan käsitellä oikein, on mielestäni ehdottomasti tarkasteltava, onko yhdenmukaistaminen toteutunut. Tarkastelussa direktiivejä 64/433/ETY ja 89/662/ETY on näkemykseni mukaan luettava yhdessä: ensimmäinen direktiivi säätelee terveysvaatimuksia tuoreen lihan tuotannossa ja saattamisessa markkinoille, toinen "eläinlääkärintarkastuksia yhteisön sisäisessä kaupassa sisämarkkinoiden toteuttamista varten". Tämän asian käsittelyyn tarpeelliset sianlihan kauppaa koskevat yhteisön oikeusnormit ilmenevät luettaessa näiden direktiivien säännöksiä yhdessä.

Mielestäni edellä mainittujen direktiivien johdanto-osien tarkastelulla voidaan osoittaa selvästi, että lainsäätäjän tarkoituksena oli säännösten täydellinen yhdenmukaistaminen. Direktiivin 64/433/ETY toisessa perustelukappaleessa otetaan huomioon "lihaa koskevien jäsenvaltioiden terveyssäännösten väliset erot —— yhteisön sisäisen kaupan esteenä". Kolmannessa perustelukappaleessa todetaan tarpeelliseksi näiden erojen poistaminen lähentämällä jäsenvaltioiden terveyttä koskevia säännöksiä. "Tällä lähentämisellä on erityisesti pyrittävä yhdenmukaistamaan lihaa koskevat terveysvaatimukset". Direktiivin 91/497/ETY perustelukappaleissa tämä tavoite ilmaistaan vieläkin selvemmin. Sen mukaan tarvetta "yhdenmukaistaa tietyn lihan ihmisravinnoksi kelpaamattomaksi julistamisen edellytykset" [8] pidetään suoraan seurauksena direktiivillä 89/662/ETY säädettävästä velvollisuudesta poistaa eläinlääkärintarkastukset jäsenvaltioiden välisiltä rajoilta. Kyseinen direktiivi liittyy näin ollen toimenpiteisiin, jotka on toteutettava "sisämarkkinoiden asteittaiseksi toteuttamiseksi". [9] Tällä perusteella direktiivi 89/662/ETY täydentää direktiiviä 64/433/ETY, koska direktiivillä 89/662/ETY siirretään eläinlääkärintarkastukset suoritettaviksi lihan lähetyspaikassa. Tällä halutaan mahdollistaa yhteisön oikeuden asettamat vaatimukset täyttävien tavaroiden vapaa liikkuminen jäsenvaltiosta toiseen ilman, että jälkikäteiset, kansanterveyden suojelun takaamisen vaatimuksella perustellut tarkastukset sitä estävät.

Perustelukappaleiden tarkastelu osoittaa näin ollen sen, että lainsäätäjän tarkoituksena on ollut lihan kauppaa koskevien terveysvaatimusten täydellinen yhdenmukaistaminen esillä olevilla säännöksillä. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut direktiiviä 64/433/ETY tällä tavoin. Mielestäni tässä yhteydessä on perusteltua esittää yksityiskohtainen lainaus

7 — Ks. mm. asiat 5/77, Tedeschi, tuomio 5.10.1977 (Kok. 1977, s. 1555, 35 kohta); asia 148/78, Ratti, tuomio 5.4.1979 (Kok. 1979, s. 1629); asia 251/78, Denkavit, tuomio 8.11.1979 (Kok. 1979, s. 3369) ja asia C-5/94, Hedley Lomas, tuomio 23.5.1996 (Kok. 1996, s. I-2553).

8 — Seitsemäs perustelukappale.

9 — Kolmas perustelukappale.

yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Delhaize Frères "Le Lion" ym. antamasta tuomiosta: [10] "Yhteisöjen tuomioistuin totesi jo asiassa 35/76, Simmenthal, 15.12.1976 antamassaan tuomiossa (Kok. 1976, s. 1871) tuoretta lihaa koskien, että muun muassa direktiivillä 64/433/ETY toteutetun yhdenmukaistetun terveystarkastusjärjestelmän tavoitteena on poistaa esteet tuoreen lihan yhteisön sisäisessä kaupankäynnissä yhdenmukaistamalla terveyttä koskevat toimenpiteet. Yhdenmukaistetun terveystarkastusjärjestelmän, joka perustuu kaikissa jäsenvaltioissa vaadittavien, *terveyttä koskevien takeiden vastaavuuteen*, tavoitteena on siirtää tarkastukset lähettäjämaahan ja sillä tavoin korvata rajalla tapahtuvat järjestelmälliset suojatoimenpiteet yhtenäisellä järjestelmällä siten, että rajalla toteutettavat moninkertaiset tarkastukset tehdään tarpeettomiksi mutta säilytetään kuitenkin vastaanottajamaalla mahdollisuus valvoa sitä, että edellä esitetyllä tavoin yhdenmukaistetusta järjestelmästä saatavat takeet ovat tosiasiallisesti olemassa."

Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa Ligur Carni ym. [11] annetussa tuomiossa, että "direktiivillä 64/433/ETY on toteutettu *yhdenmukaistettu* terveystarkastusjärjestelmä, joka perustuu kaikissa jäsenvaltioissa vaadittujen *terveystakuiden vastaavuuteen* ja jolla turvataan samanaikaisesti terveyden suojelu ja tuotteiden samanlainen kohtelu. Tämän järjestelmän tarkoituksena on siirtää terveystarkastukset lähettäjänä olevaan jäsenvaltioon."

6. Näin ollen jää selvitettäväksi, onko täydellinen yhdenmukaistaminen toteutettu myös nyt esillä olevassa asiassa, jossa on kyse lihan niin voimakkaan sukupuolihajun tunnistamisesta, että se on ihmisravinnoksi kelpaamatonta, ja myös jos asiaa tarkastellaan asianomaisen direktiivin aineellisten säännösten valossa. Saksan hallitus on sitä mieltä, että esillä olevassa asiassa ei ole kysymys täydellisestä yhdenmukaistamisesta, koska yhteisön normeilla ei määritellä yhtenäistä arvoa voimakkaalle sukupuolihajulle eikä myöskään menetelmää, jota on käytettävä sen tunnistamiseksi. Saksan hallituksen mukaan kukin jäsenvaltio voi vahvistaa yksipuolisesti sovellettavan arvon, koska yhtenäistä viitearvoa ei ole.

En ole kuitenkaan vakuuttunut tämän näkemyksen oikeellisuudesta. Ennen kaikkea se tekisi tehottomaksi yhteisön lainsäätäjän normin antaessaan tavoitteeksi asettaman yhdenmukaistamisen ja näin ollen liberalisoinnin. Yhteisöjen tuomioistuin on muun asian [12] yhteydessä asettanut etusijalle yhteismarkkinoiden yhtenäisyyden ja tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien perusperiaatteiden mukaisen tulkinnan.

Lisäksi käsitykseni mukaan olisi virheellistä olettaa, että yhdenmukaistaminen on kysymyksessä vain kun lainsäätäjä on antanut yhtenäisen säännöksen. Esillä olevassa asiassa tällainen säännös todellakin puuttuu siinä

10 — Yhdistetyt asiat 2/82, 3/82 ja 4/82, Delhaize Frères ym., tuomio 6.10.1983 (Kok. 1983, s. 2973, 11 kohta). Kursivointi tässä.

11 — Yhdistetyt asiat C-277/91, C-318/91 ja C-319/91, Ligur Carni ym., tuomio 15.12.1993 (Kok. 1993, s. I-6621, 25 kohta). Kursivointi tässä.

12 — Ks. asia C-105/95, Daut, tuomio 15.4.1997 (Kok. 1997, s. I-1877).

mielessä, että lainsäätäjä ei ole todennut, kuinka voimakas sukupuolihajun on oltava, jotta liha olisi ihmisravinnoksi kelpaamatonta. Pitää myöskin paikkansa, että direktiivin 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan iii alakohdassa määrätään kehitettäväksi yhteinen menetelmä tällaisen sukupuolihajun tunnistamiseksi. Kyseisessä säädöksessä säädetään kuitenkin myös, että jos tällaista menetelmää ei ole, on sovellettava "*kyseisen toimivaltaisen viranomaisen tunnustamaa*" menetelmää, jolla tarkoitetaan menetelmää, jota tuotteen alkuperämaan viranomaiset soveltavat. Esillä olevien tavoitteiden kannalta tämä tarkoittaa mielestäni sitä, että yhdenmukaistaminen on toteutettu. On myös otettava huomioon, että lainsäätäjän toimet lihan kauppaa koskevien terveyssäännösten yhdenmukaistamiseksi eivät ole itsetarkoitus, vaan ainoastaan väline laajakantoisemman päämäärän saavuttamiseksi: [13] esillä olevassa asiassa varsinaisena päämääränä on sellaisten tavaroiden vapaa liikkuminen, jotka täyttävät yhdenmukaistettujen ehtojen asettamat vaatimukset. Tämä päämäärä voidaan saavuttaa erilaisin mutta loppujen lopuksi pääsisällöltään kuitenkin samanarvoisin lainsäädäntötoimin. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan iii alakohdan mukaan tunnistaminen tapahtuu "16 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen tunnustetulla menetelmällä", mikä on direktiivissä mainittu ensimmäinen vaihtoehto. Näin ollen on mahdollista sopia yhteisistä säännöistä, joita sovelletaan asiaa koskevien kansallisten säännösten sijasta. Toinen direktiivissä mainittu vaihtoehto on se, että, jos tällaista yhteistä menetelmää ei ole, sen maan toimivaltaisilla viranomaisilla, josta tuote on lähtöisin, on toimivalta voimakkaan sukupuolihajun tunnistamiseen. Molemmat vaihtoehdot ovat samanarvoisia tässä esillä olevan päämäärän kannalta, mikä ei ole sattumaa, koska asianomaisessa säännöksessä säädetään näistä molemmista vaihtoehdoista mutta täysin samanarvoisesti. Tavoite terveyttä koskevien säännösten lähentämisestä on siis saavutettu siten, että jäsenvaltiot velvoitetaan tunnustaman alkuperämaassa suoritettu voimakkaan sukupuolihajun tunnistaminen. Jäsenvaltiot ovat asettaneet tämän velvollisuuden vapaaehtoisesti itselleen säätäessään kyseisen direktiivin.

7. Näin ollen on muistutettava, että direktiivillä 89/662/ETY annetaan lihan vastaanottavalle jäsenvaltiolle oikeus tarkastaa pistotarkastuksilla, joilla ei syrjitä ketään, että tuotteet vastaavat voimassa olevien terveyttä koskevien säännösten asettamia vaatimuksia. [14] Mitä ilmeisimmin on kyse säännöksestä, jolla on tarkoitus suojella kansanterveyttä direktiivillä määritellyin keinoin. Direktiivillä annetaan toimivalta kieltää lihan saattaminen kaupankäynnin kohteeksi siinä tapauksessa, että havaitaan, ettei lähetys täytä yhteisön oikeudessa asetettuja vaatimuksia. [15] Tällaisessa tapauksessa valtion, joka käyttää mahdollisuutta kieltää lihan saattaminen markkinoille, on kuitenkin "viipymättä" aloitettava 8 artiklan mukainen menettely perustellakseen väitteitään siitä, että kyseinen tavara ei täytä terveyttä koskevien säännösten asettamia vaatimuksia.

13 — Oikeudellisten säännösten yhdenmukaistamisesta tai lähentämisestä on olemassa runsaasti oikeuskirjallisuutta. Yhdenmukaistamisen merkityksestä ja keinoista sen saavuttamiseksi ks. mm. Mastroianni, R., "Ravvicinamento delle legislazioni nel diritto comunitario", *Digesto delle Discipline Pubblicistiche*, Torino 1996, nide XII, s. 457— sekä kirjallisuusviittaukset.

14 — Ks. 5 artikla.

15 — Ks. 7 artikla.

Direktiivien 64/433/ETY ja 89/662/ETY asettamien velvoitteiden noudattamatta jättäminen

8. Edellä esitetyn perusteella täytyy selvittää, onko edellä mainittujen direktiivien säännöksiä rikottu.

Voidaan pitää selvitettynä, että Saksan viranomaisten asettama velvollisuus merkitä ja lämpökäsitellä sianliha ei ole 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan iii alakohdan mukainen. Tämän säännöksen sanamuoto on nimittäin selvä ja yksiselitteinen: ainoastaan ruhot, joiden *paino on yli 80 kg*, on merkittävä ja lämpökäsiteltävä, ja kun laitokset eivät pysty — yhteisellä menetelmällä tai, jos tällaista menetelmää ei ole, *kyseisen toimivaltaisen viranomaisen tunnustamalla menetelmällä* — takaamaan, että ruhot, joissa on voimakas sukupuolihaju, voidaan tunnistaa. Saksan viranomaiset vaativat merkintöjä ja lämpökäsittelyä myös ruhoille, joiden paino on *alle 80 kg*. Lisäksi nämä viranomaiset vaativat tätä käsittelyä riippumatta siitä, käyttävätkö alkuperämaan viranomaiset sellaista menetelmää, jolla pystytään määrittämään liha, jossa on voimakas sukupuolihaju. Esillä olevassa asiassa kyseessä olevassa Saksan terveysministeriön kirjeessä todetaan selvästi: "*Ainoastaan professori Clausin modifioitu immunoentsyymikoe tunnustetaan menetelmäksi, jolla voidaan osoittaa androstenonin määrä.*" Näin ollen voidaan pitää selvitettynä, että 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan iii alakohtaa on rikottu.

9. Siirryn nyt käsittelemään komission esittämää kanneperustetta, jonka mukaan direktiivin 91/497/ETY 5 artiklan 1 kohdan o alakohdassa, kun sitä luetaan yhdessä direktiivin 89/662/ETY 8 artiklan kanssa, asetettuja velvoitteita ei ole noudatettu. Komissio väittää, että koska Saksan viranomaiset kieltäytyvät tunnustamasta Tanskasta maahantuotua sianlihaa ihmisravinnoksi kelpaavaksi, eivätkä ne kuitenkaan ole käynnistäneet 8 artiklassa tarkoitettua menettelyä, Saksa on jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan. Myös tässä on kysymys vastaajana olevan hallituksen mainitsemasta ongelmasta sianlihan voimakkaan sukupuolihajun tunnistamisessa: Saksan viranomaiset kieltäytyvät tunnustamasta Tanskan viranomaisten voimakkaan sukupuolihajun tunnistamiseksi käyttämän Scatol-menetelmän luotettavuutta. Ne käyttävät puolestaan professori Clausin menetelmää ja väittävät, kuten kiistellyn kirjeen 3 kohdassa todetaan, että lihassa, johon on kertynyt 0,5 µg/g androstenonia, on voimakas sukupuolihaju, ja se on siten ihmisravinnoksi kelpaamatonta.

Myös tätä komission väitettä on mielestäni pidettävä perusteltuna. Asia koskee nimittäin sitä, että väitetään, että 8 artiklan mukaista menettelyä ei ole noudatettu, ja on riidatonta, että Saksan viranomaiset eivät ole noudattaneet kyseistä menettelyä. Toiseksi on riidatonta, että jäsenvaltiolle ei jätetä valinnanvaraa 8 artiklassa säädetyn menettelyn toteuttamisen

kannalta: 8 artiklan mukaan määrämaan viranomaisten *täytyy* [16] välittömästi ottaa yhteyttä lähettäjämaan toimivaltaisiin viranomaisiin ja aloittaa 8 artiklassa säädetty menettely, jos ne toteavat, että lähetys ei vastaa direktiivissä asetettuja vaatimuksia, ja käyttävät 7 artiklan mukaisia oikeuksiaan. Jos lihassa todetaan voimakas sukupuolihaju, se ei vastaa säännöksessä tarkoitetulla tavalla direktiivissä asetettuja vaatimuksia.

10. Mielestäni vastaajana olevan hallituksen esittämää väitettä ei voida hyväksyä. Saksan hallitus tyytyy ainoastaan kiistämään edellä esitetyn komission väitteen siitä, että sen viranomaiset eivät ole aloittaneet 8 artiklan mukaista menettelyä esittämättä kuitenkaan vastauksessaan minkäänlaista näyttöä siitä, että näin olisi tapahtunut. Prosessuaaliselta kannalta katsottuna se tarkoittaa tässä sitä, ettei Saksan liittotasavalta ole huolehtinut sille kuuluvasta todistustaakasta, ja sen väite on näin ollen hylättävä toteen näyttämättömänä.

11. Saksan hallituksen esitys on kaksiosainen. Siinä käsitellään esillä olevassa asiassa kyseessä olevaa kansallista säännöstä, jonka mukaan liha on ihmisravinnoksi kelpaavaa ainoastaan, jos siinä todetaan professori Clausin menetelmällä pienempi määrä androstenonia kuin 0,5 µg/g. Ensinnä Saksan hallitus väittää, että koska kyseisessä asiassa ei ole yhdenmukaistettuja säännöksiä, kukin jäsenvaltio voi vahvistaa itsenäisesti sen raja-arvon, jonka ylittyessä voimakas sukupuolihaju tekee lihasta ravinnoksi kelpaamatonta. Näin väittäessään Saksan hallitus kuitenkin olettaa, että asiaa koskevia säännöksiä ei ole yhdenmukaistettu. Koska tämä oletus ei pidä paikkaansa, ei myöskään kyseinen väite ole perusteltu.

12. Toiseksi Saksan hallitus huomauttaa, että Tanskan viranomaiset käyttävät sukupuolihajun tunnistamiseen menetelmää, joka on tieteellisesti epäasianmukainen. Se toteaa kirjallisissa huomautuksissaan, että vaikka katsottaisiin, että lähettäjämaan viranomaiset toteuttavat tunnustamallaan menetelmällä voimakkaan sukupuolihajun tunnistamisen, näiden on kuitenkin käytettävä *asianmukaisia menetelmiä*. Saksan hallituksen mukaan esillä olevassa asiassa näin ei ole, koska Tanskan viranomaisten käyttämällä Scatol-menetelmällä ei pystytä luotettavasti toteamaan, onko lihassa sukupuolihaju. Saksan hallitus hyväksyy siten periaatteessa alkuperämaan viranomaisten toimivallan mutta väittää, ettei toimivaltaa käytetä esillä olevassa asiassa asianmukaisesti.

16 — Säännöksen sanamuodossa käytetään nimittäin joissakin kieliversioissa indikatiivin preesensiä ja suomeksi passiivin I partisiippia ("toimivaltaisen viranomaisen on — — otettava viipymättä yhteyttä"), mistä seuraa, että tämä käsky ei ole luonteeltaan vapaaehtoinen vaan pakottava.

En pidä tätäkään väitettä perusteltuna. Olen Saksan hallituksen kanssa yhtä mieltä siitä, että alkuperämaan toimivaltaisten viranomaisten on käytettävä asianmukaisia menetelmiä, eli sellaisia, jolla voidaan aikaansaada säännöksessä haluttu lopputulos. Näin on erityisesti siitä syystä, että direktiiveillä säädetty järjestelmä perustuu siihen, että määrämaan viranomaisten on luotettava lähettäjämaassa suoritettuihin tarkastuksiin: direktiivin 89/662/ETY kuudennessa perustelukappaleessa todetaan, että lähettävässä valtiossa "on varmistettava, että eläinlääkärintarkastukset tehdään *asianmukaisesti*". Jos Tanska ei Saksan hallituksen mukaan ole noudattanut tästä direktiivistä seuraavia velvoitteitaan, olisi Saksan kuitenkin pitänyt aloittaa tämän direktiivin 8 artiklassa tarkoitettu menettely ja pyrkiä selvittämään direktiivissä tarkoitetulla tavalla erimielisyydet, jotka mahdollisesti ilmenevät niiden tuotteiden kelpaavuudessa ihmisravinnoksi, joita yhdenmukaistetut säännökset koskevat. [17]

13. Esillä olevasta asiasta riippumattakin on todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jos jäsenvaltio katsoo toisen jäsenvaltion jättäneen noudattamatta sille direktiivin perusteella kuuluvia velvoitteita, sen on nostettava kanne jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamiseksi ja noudattamatta jättämisen lopettamiseksi. [18] Sen sijaan en usko, että kyseinen jäsenvaltio voi vastata asiaan yksipuolisesti esittämällä merkittäviä lisävaatimuksia sianlihan saattamiseksi kaupankäynnin kohteeksi, jos näistä vaatimuksista ei yhteisön oikeudessa ole säännöksiä. Sen lisäksi, että tällainen käyttäytyminen on vastoin kyseisessä direktiivissä nimenomaisesti säädettyjä säännöksiä, sillä loukataan myös yhteisön oikeuden perusperiaatetta, jonka mukaan jäsenvaltio ei voi ryhtyä yksipuolisiin toimiin oikeuden saamiseksi vaan sen on käytettävä perustamissopimuksessa säädettyjä oikeuskeinoja. [19] Näiden sääntöjen perusteella en pidä mahdollisena, että Saksan hallitus voisi perustellusti asettaa sellaisia lisävaatimuksia, joita ei direktiivissä säädetä sovellettaviksi, sianlihan saattamiseksi kaupankäynnin kohteeksi, kuten velvollisuus merkitä ja lämpökäsitellä ruhot, joiden paino on alle 80 kg, tai tunnustaa ainoastaan professori Clausin menetelmän ja perustella lisävaatimuksiaan sillä, että Tanskan viranomaiset eivät käytä sellaista menetelmää, jolla voidaan määrittää liha, jossa on voimakas sukupuolihaju. Näin ollen jos vastaajana oleva

17 — Suullisessa käsittelyssä tuli esille kysymys siitä, onko 8 artiklassa säädetty menettely tarkoituksenmukainen. Esitettiin, että kysymys ei olisi siitä, täyttääkö lähetys yhteisön oikeuden sille asettamat vaatimukset säännöksen tarkoittamassa merkityksessä, koska kukin jäsenvaltio voi vahvistaa yksipuolisesti sen raja-arvon, jonka ylittyessä voimakas sukupuolihaju tekee lihasta ihmisravinnoksi kelpaamatonta, mutta ei sen toteamiseksi käytettävää menetelmää. En kuitenkaan ole tästä asiasta yhtä mieltä. Voimakkaan sukupuolihajun toteaminen on yksi niistä tarkastuksista, jotka alkuperämaan viranomaisten on toimitettava. Jos määrämaan viranomaiset suorittaessaan niiden toimivaltaan kuuluvaa tarkastusta omalla menetelmällään toteavat, päinvastoin kuin lähtömaan viranomaiset, että lihassa on voimakas sukupuolihaju, niiden on aloitettava 8 artiklan mukainen menettely sen toteamiseksi, että koska lihassa on voimakas sukupuolihaju, se ei kelpaa kaupankäynnin kohteeksi. Tällöin arvioidaan sitä, onko lähetys yhteisön oikeuden asettamien vaatimusten mukainen. Tässä yhteydessä on tietenkin mahdollista kyseenalaistaa käytetyn menetelmän asianmukaisuus.

18 — Ks. asia C-14/96, Denuit, tuomio 29.5.1997 (Kok. 1997, s. I-2785); edellä mainittu asia C-5/94, Hedley Lomas, tuomio 23.5.1996 (Kok. 1996, s. I-2553) sekä asia C-11/95, komissio v. Belgia, tuomio 10.9.1996 (Kok. 1996, s. I-4115).

19 — Ks. yhdistetyt asiat 90/63 ja 91/63, komissio v. Luxemburg ja Belgia, tuomio 13.11.1964 (Kok. 1964, s. 1217) ja asia 232/78, komissio v. Ranska, tuomio 25.9.1979 (Kok. 1979, s. 2729).

jäsenvaltio väittää, että Tanskan viranomaiset käyttävät epäasianmukaista menetelmää ja jättävät siten noudattamatta direktiivin asettamia velvoitteitaan, se voi (tai paremminkin: sen täytyy) aloittaa direktiivin mukaisen hallinnollisen ja oikeudellisen menettelyn. Saksan hallituksen valitsema keino asettaa lihan myyntiin saattamiseksi edellytyksiä, joita ei direktiivissä mainita ja siten yksipuolisesti suojata omaa oikeuttaan, on yhteisön oikeudelle vierasta.

Perustamissopimuksen 30 artiklan noudattamatta jättäminen

Mielestäni myös komission väite siitä, että perustamissopimuksen 30 artiklan mukaisia velvoitteita ei ole noudatettu, on perusteltu. Ensinnä on riidatonta, että Saksan viranomaisten noudattama, kiistellyn Saksan terveysministeriön kirjeen mukainen käytäntö kuuluu 30 artiklan soveltamisalaan. Saksan liittotasavalta myöntää tämän itse, koska se toteaa, että esillä olevassa asiassa kyseessä olevia Saksan toimenpiteitä voitaisiin pitää toimenpiteinä, jotka voivat tosiasiallisesti tai mahdollisesti rajoittaa yhteisön sisäistä kauppaa suoraan tai välillisesti asiassa Dassonville [20] annetussa tuomiossa olleen tunnetun ilmaisun mukaisesti. Saksan hallituksen mukaan tällaisia toimenpiteitä voidaan pitää perusteltuina EY:n perustamissopimuksen 36 artiklassa tarkoitetuista kansanterveyden suojelemiseen liittyvistä syistä.

14. Saksan hallituksen lukuisat puolustukseksekseen yksityiskohtaisesti esittämät perusteet, joiden tarkoituksena on näyttää, että Tanskan viranomaisten soveltama Scatol-menetelmä on tieteellisesti epäasianmukainen, ja korostaa Saksan viranomaisten käyttämän professori Clausin menetelmän positiivisia puolia edelliseen nähden, ovat mielestäni edellä esitettyjen perusteiden nojalla täysin merkityksettömiä. Saksan hallituksen käyttämät perusteet eivät tunnu tähän asiaan sopivilta: 8 artiklassa säädetty menettely soveltuu parhaiten sen arvioimiseen, pystytäänkö Scatol-menetelmällä määrittämään liha, jossa on voimakas sukupuolihaju. Vastaajana oleva jäsenvaltio ei ole noudattanut jäsenyysvelvoitteitaan esillä olevassa asiassa, koska se ei ole käynnistänyt direktiivin mukaista erityistä menettelyä tai aloittanut oikeudellisia toimenpiteitä sen toteamiseksi, onko Tanska mahdollisesti jättänyt jäsenyysvelvoitteensa noudattamatta.

En voi yhtyä Saksan hallituksen puolustukseksekseen esittämiin perusteluihin. Kuten jo olen todennut, esillä olevassa asiassa on mielestäni riittävän suuressa määrin kyse yhdenmukaistamisesta, minkä vuoksi vetoaminen 36 artiklaan ei ole mahdollista. Siten ei ole myöskään mahdollista soveltaa kansallisia säännöksiä, joiden tarkoituksena väitetään olevan suojata kansanterveyttä sianlihan kaupassa. Voimakkaan sukupuolihajun tunnistaminen on yksi niistä tarkastuksista, jotka on suoritettava tuotteen alkuperämaassa sen maan toimivaltaisten viranomaisten tunnustamalla menetelmällä. Tämä ei tarkoita, että ei ole mahdollista kontrolloida, noudattavatko lähettäjänä

20 — Ks. asia 8/74, Dassonville, tuomio 11.7.1974 (Kok. 1974, s. 837, 5 kohta; Kok. Ep. II, s. 349).

olevan jäsenvaltion viranomaiset velvollisuuttaan asianmukaisesti tarkistaa, kelpaavatko tuotteet ihmisravinnoksi, sekä siten käyttää sellaista menetelmää, joka on *objektiivisesti tarkoituksenmukainen* määriteltäessä liha, jossa on voimakas sukupuolihaju. Direktiivin 8 artiklan mukaisesta menettelystä on erityisesti säädetty, jotta voitaisiin nopeasti selvittää erimielisyydet, jotka mahdollisesti ilmenevät kansallisten viranomaisten välillä arvioitaessa, onko liha voimassa olevien terveyttä koskevien säännösten mukaista.

Lisäksi käsitykseni mukaan esillä oleva asia ei vaikuta millään tavalla kuluttajien terveyden suojelemiseen. Näin ollen riittää maininta siitä, että direktiivi 89/662/ETY antaa tuotteen määrämaan viranomaisille mahdollisuuden suorittaa pistotarkastuksia taatakseen yhteisön direktiiveissä asetettujen vaatimusten noudattamisen. Eräs näistä vaatimuksista on selvästi se, että lihassa ei ole voimakasta sukupuolihajua, joka tekee siitä direktiivin 64/433/ETY 5 artiklan 1 kohdan o alakohdan mukaan ihmisravinnoksi kelpaamatonta. Jos jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset toteavat, että tuote ei täytä edellä esitettyjä vaatimuksia, ne voivat direktiivin 89/662/ETY 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan määrätä, että tavarat *hävitetään* tai että ne *käytetään muuhun tarkoitukseen*, mukaan lukien niiden palauttamisen alkuperälaitoksen maan toimivaltaisen viranomaisen luvalla. Näin voidaan torjua vaara kansanterveyden vahingoittamisesta. Lisäksi komissio ei kiellä, etteikö vastaajana oleva jäsenvaltio voisi kieltää lihan saattamista myyntiin käyttämällä sille direktiivin 89/662/ETY 7 artiklassa säädettyjä oikeuksia. Komissio väittää kuitenkin mielestäni osuvasti, että Saksan viranomaisten olisi tullut tämän direktiivin 8 artiklan mukaan aloittaa siinä tarkoitettu menettely välittömästi. Haluaisin vielä lisätä, että kansanterveyttä voidaan suojella asianmukaisesti soveltamalla tätä erityistä menettelyä, jota vastaajavaltio ei ole vastoin sille kuuluvia velvollisuuksia käynnistänyt: 8 artiklan 1 kohdan kuudennessa alakohdassa todetaan, että "kunnes komissio antaa päätelmänsä, lähettäjänä olevan jäsenvaltion on määrävaltiona olevan jäsenvaltion pyynnöstä tehostettava kyseisestä laitoksesta peräisin olevien tuotteiden tarkastuksia ja keskeytettävä hyväksyminen, jos siihen on eläinten tai ihmisten terveyteen liittyviä vakavia syitä". Kahdeksannessa alakohdassa todetaan, että "toisen asianosaisen jäsenvaltion pyynnöstä, ja kun laiminlyönnit on vahvistettu asiantuntijalausunnolla, komissio 17 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen toteuttaa tarvittavat toimenpiteet, joilla se voi myös valtuuttaa jäsenvaltiot kieltämään toistaiseksi tästä laitoksesta peräisin olevien tuotteiden tuomisen alueelleen. Nämä toimenpiteet on vahvistettava tai tarkastettava niin pian kuin mahdollista 17 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti".

Näin ollen ei mielestäni ole käsillä perusteita 36 artiklan soveltamiselle: edellä mainituilla direktiiveillä toteutettu järjestelmä on täysin kattava, ja se mahdollistaa terveyden suojan

takaamisen erityisesti tilanteissa, joissa on toimittava nopeasti.

15. Siinäkin tapauksessa, ettei otettaisi huomioon velvollisuutta aloittaa direktiivin 89/662/ETY mukainen menettely, viittaan vielä siihen, että Saksan hallituksen väitteen siitä, että Tanskan viranomaisten käyttämä Scatol-menetelmä ei täytä sille säädöksessä asetettuja vaatimuksia, täytyisi väistämättä johtaa sen toteamiseen, että Tanska ei ole noudattanut esillä olevista direktiiveistä johtuvia velvoitteitaan. Tällä tarkoitetaan sitä, että Saksan mukaan Tanska ei ole noudattanut sille asetettua velvoitetta suorittaa asianmukaista tuotteen tarkastusta käyttämällä sellaista menetelmää, jolla pystytään määrittämään liha, jossa on voimakas sukupuolihaju. Tällaiseen väitteeseen voidaan mielestäni vastata vetoamalla jo mainitsemaani vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan "jos jäsenvaltio katsoo toisen jäsenvaltion jättäneen noudattamatta direktiivin mukaiset velvoitteet, sillä on oikeus, kuten komissio on perustellusti huomauttanut, nostaa EY:n perustamissopimuksen 170 artiklan perusteella jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva kanne tai pyytää komissiota itseään toimimaan jäsenvaltiota vastaan perustamissopimuksen 169 artiklan perusteella". [21] Yhteisöjen tuomioistuin on johtanut tästä, että "vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltio ei voi yksipuolisesti ryhtyä korjaustoimenpiteisiin tai puolustustoimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on estää se, että toinen jäsenvaltio mahdollisesti rikkoo yhteisön oikeuden säännöksiä". [22]

16. Näin ollen olen sillä kannalla, että koska vastaajana oleva valtio on käyttänyt muita kuin oikeudellisia keinoja sen toteamiseksi, että se katsoo Tanskan viranomaisten soveltaman Scatol-menetelmän epäasianmukaiseksi, se on selvästi rikkonut tässä esitettyjä direktiivejä ja perustamissopimuksen 30 artiklaa. Näin on etenkin siitä syystä, että suullisessa käsittelyssä Saksan hallitus yllättävällä tavalla myönsi itse, että se olisi voinut nostaa kanteen Tanskaa vastaan ja vaatia yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Tanska on jättänyt noudattamatta sopimusvelvoitteitaan, koska se käyttää voimakkaan sukupuolihajun tunnistamiseksi menetelmää, joka on tieteellisesti epäasianmukainen. Saksan hallitus totesi edelleen, että se olisi voinut ilmoittaa vastustavansa päätöstä, jolla Ranskan aloitteesta 8 artiklan mukaista menettelyä soveltamalla tunnustettiin tanskalaisen Scatol-menetelmän pätevyys. Saksan hallitus ei kuitenkaan vaivautunut perustelemaan, miksi se sovelsi sille helpompia, yksipuolisia toimenpiteitä sen sijasta että se olisi käyttänyt perustamissopimuksessa ja johdetun oikeuden normeissa säädettyjä keinoja, jotka paremmin sopivat oikeusyhteisön tunnusmerkistöön. On tuskin tarpeellista lisätä, että tällaisessa oikeusyhtei-

21 — Ks. edellä alaviitteessä 18 mainittu asia komissio v. Belgia, tuomion 36 kohta.

22 — Ks. edelliscssä alaviitteessä mainittu tuomio, 37 kohta. Kysymykseen siitä, miten voidaan taata tarpeen vaatiessa nopea oikeuden mukaisen tilanteen palauttaminen, tyydyn viittaaman jo mainittuun yhteisöjen tuomioistuimen asiassa komissio v. Belgia antamaan tuomioon, jossa todetaan, että kyseinen "jäsenvaltio voi nostettuaan perustamissopimuksen 170 artiklan perusteella kanteen vaatia EY:n perustamissopimuksen 186 artiklan perusteella yhteisöjen tuomioistuinta päättämään välitoimista".

sössä "oman käden oikeus" — jota Saksan hallituksen voidaan todeta käyttäneen esillä olevassa asiassa — ei voi päteä, vaan on sovellettava monipuolisten oikeussuojamahdollisuuksien järjestelmää, jota jäsenvaltiot ovat sitoutuneet noudattamaan. Näin ollen en voi yhtyä vastaajana olevan hallituksen esittämään kantaan.

Ratkaisuehdotus

17. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että komission kanne hyväksytään kokonaisuudessaan ja vastaajana oleva valtio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.